

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

ŠABLONOVÝ TISK V ILUSTRACI

**SOUBOR DEVATENÁCTI ILUSTRACÍ K LITERÁRNÍ
PŘEDLOZE**

Kateřina Tomková

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Ilustrace a grafika

Specializace Ilustrace grafika

Bakalářská práce

ŠABLONOVÝ TISK V ILUSTRACI

SOUBOR DEVATENÁCTI ILUSTRACÍ K LITERÁRNÍ PŘEDLOZE

Kateřina Tomková

Vedoucí práce: doc. akad. mal. Mikoláš AXMANN

Katedra výtvarného umění Fakulta designu a umění
Ladislava Sutnara

Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2015

.....

podpis autora

OBSAH

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE.....	1
2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY.....	3
3. CÍL PRÁCE.....	5
4. PROCES PŘÍPRAVY.....	6
5. PROCES TVORBY.....	7
6. TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA.....	8
7. POPIS DÍLA.....	9
8. PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR.....	10
9. SILNÉ STRÁNKY.....	11
10. SLABÉ STRÁNKY.....	12
11. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	13
12. RESUMÉ	14
13. SEZNAM PŘÍLOH	16

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Mé dílo a má práce se stále vyvíjí. Stále ještě hledám cestu kterou se vydat. Snažím se, aby každý úkol, soubor ilustrací, byl trochu jiný, hledám nové cesty a možnosti. Bavím se vždy tím, co mě zrovna zaujme. Předlohou se mi často stává okolní svět a zvířata.

Ze všech prací, které jsem doposud vytvořila ráda vzpomínám na klauzurní práci z letního semestru 2. ročníku, kdy jsme se seznámili s grafickým projevem v textilní tvorbě. V mém případě se jednalo o motiv tažného koně pracujícího v lese. Na této práci mě bavila rozmanitost technik, které jsem použila. Celkový výjev byl rozdělen do částí zpracovaných technikou litografie, linorytu a frotáže.

Barevnost jsem použila modrou, fialovou a žlutou. S tímto velkým formátem o rozměru 2m x 2,5m jsem nadále pracovala a ušila z něho tričko, šaty, zástěru a plátěnou tašku.

Další prací byla litografie většího formátu s tematikou dostihového prostředí velbloudů. Téma dostihů mne jako jiné mnohé umělce hodně přitahuje. Jsou to davy lidských pozorovatelů prožívající atmosféru, ale i emoce zvířat hnané až na samý okraj sil. Velbloud je sám o sobě krásné zvíře, v momentě kdy se však rozeběhne vypadá neuvěřitelně komicky. Je div, že jsou schopní rozhýbat své dlouhé nohy k běhu a neuvěřitelné rychlosti. Tisk byl proveden na plátně ve třech soutiscích z barev okrová, oranžová a červená. Při samotném tisku jsem si užila boj s počasím. Jelikož se jednalo o tisk z kamene umístěném na školním dvoře. Neminula mě zima, sluníčko a při tisku jak jinak než silný vítr, který práci značně komplikoval.

Kůň to je zvíře, které mě fascinuje už od malinka a jedná se o vášeň, která vstoupila do mého srdce a už ji nikdy nevypudím. Proto se koně objevili v dalším úkolu a to autorské knize v zimním semestru 3. ročníku na téma slabikář pro cílovou skupinu. V mém případě, pro dostihové nadšence. Již v minulosti jsem vytvořila jednu litografii se stejným tématem, tedy dostihový výjev. Práci s touto tematikou jsem si nesmírně užívala, už jen při sběru fotografického materiálu, shlédnutí hodin filmových záznamů nebo vlastní návštěvu v pražském závodišti Velké Chuchli. Při práci na slabikáři jsem zůstala u techniky lavírování tuší, akvarelu a kresby pastelkou. Koně působili dost přesvědčivě a z práce je jasné moje zaujetí vůči nim. Hodně jsem se naučila o celkové podobě knihy. Práce na jednotlivých ilustracích a řešení umístění textu byl pro mne velký přínos.

2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Ze zadaných témat jsem si zvolila soubor grafických listů vytvořených pomocí šablonového tisku. Soubor ilustrací jsem si již během studia vyzkoušela. Práce na souboru je zajímavá, nutí autora přemýšlet nad celkem a zároveň nad každou částí zvlášť do posledních detailů. Každý grafický list je schopný obstát samostatně a zároveň je i součástí cyklu. Na rozdíl od malby či kresby má grafika velkou výhodu - svoji tirážnost, která umožňuje originálnímu uměleckému projevu dostat se do rukou většímu počtu diváků. Nad volbou samotného tématu jsem přemýšlela dost dopředu.

Obrátila se na mne dobrá kamarádka ze základní školy, že objevila naše společné dílo z dob čtvrté a páté třídy a ráda by ho dokončila. To mě zaujalo a souhlasila jsem. Vše začalo pokud si dobře vzpomínám na hodině první výtvarné výchovy ve čtvrté třídě, tedy v mých 10ti letech. Kdy jsme dostali volnou ruku a cílem bylo nakreslit cokoli. Já zapojila fantazii a začala vyprávět pohádku o příšerce pojmenovala jsem ji Akšilka. Jméno vzniklo obrácením slova liška a přidáním přípony ka. Dalším hrdinou je postava Ňuka, což není nic jiného než obrácení slova kůň. Postupem času vzniklo nespočet dalších postav doprovázených příběhy inspirovaných našimi vlastními zážitky mnohdy přikreslenými. Spolužačka neměla takovou zálibu v kreslení, ale za to jí šlo a bavilo psaní. To jí zůstalo do dnes. Stala se z nás vyvážená dvojice. Společně jsme u toho trávily hodiny a vydrželo nám to i po několik let, než naše společné úsilí překazila puberta a honba za co nejhezčím klukem, zájem co si obléct na sebe a jak udělat perfektní make-up. Proto Akšilka

ustoupila a schovala se na 12 let do šuplíku. Nyní jsem oprášila staré kresby, ze kterých jsem se inspirovala podobou hlavních postav a vybrala 15 příběhů vztahujících se pouze k nim.

Mám radost z toho, že jsem mohla dokončit něco, co by jinak zůstalo nepovšimnuto. Nostalgicky jsem si zavzpomínala na dětství a na svojí nejlepší kamarádku. Velmi ráda bych se do těchto dob vrátila.

3. CÍL PRÁCE

Cílem mého snažení bylo vytvořit soubor ilustrací, který by dokázal obstát. Uměl fungovat jako celek a zároveň nechal vyznít i jednotlivým ilustracím. A který dokáže zaujmout především děti. Snažila jsem se využít to, co jsem se za dobu studia naučila. Práce s formou a živost zobrazovaných prvků. Postavy jsou proto zachyceny v interiéru i exteriéru v detailu i z odstupu. Vzhled jednotlivých ilustrací je silně svázán s textem, který do značné míry kopíruje a rozvíjí. V mém případě se jedná o dětskou literaturu určenou pro děti od pěti do deseti let. Každý příběh trochu vychovává, učí děti děkovat a chovat se slušně k sobě i ostatním. K tomu jsem se snažila stylizovat ilustrace. Mají působit pozitivně, jejich úkolem je zlepšit náladu, proto jsou barevné a naivní. Mým dalším plánem je vše dokončit a zkompletovat do podoby knihy, abych měla odezvu od malých čtenářů.

4. PROCES PŘÍPRAVY

Snad nejdůležitější a také nejobtížnější bylo hledání odpovědí na otázky, které se objevily hned na začátku rozvahy nad tématem samotným. Proč chci dílo vytvořit? Komu by mělo být určené? Co chci sdělit? Jakou by dílo mělo mít formu?

Dostala jsem impuls od kamarádky Lucky Peškové, která chtěla moje dětské kresby zkompletovat a časem upravit do podoby knihy a nechat vytisknout. Její literární tvorba se mi stala předlohou.

Jedná se o desítky krátkých příběhů o příšerkách určený pro děti inspirovaných našimi vlastními zážitky z dětství. Tyto příběhy vznikly také na základní škole, kdy jsme si vyprávěli historky z prázdnin a dovolených. Lucka vždy pozorně poslouchala a zapisovala. Její rukou ožili hlavní dva hrdinové nazvaní Akšilka a Ňuk, kteří spolu podnikají různá dobrodružství. Vyjedou si společně na lodi, projedou se na horské dráze, potopí se až na dno oceánu, nechají se pokousat masožravými papoušky, postaví ten největší hrad z písku, ztratí se v lese. V posledním příběhu Ňuk požádá Akšilku o ruku.

Sesbírala jsem dětské kresby a nechala se jimi inspirovat. Přečetla si příběhy, ze kterých jsem si vybrala ty, které budu ilustrovat.

Vytvořila jsem si řadu skic. Ohledně ilustrací mi nechala autorka textu volnou ruku. Přesto jsem s ni byla domluvená, že vše budeme společně konzultovat.

Udělal jsem si zkoušky tisku přes šablonu při použití různých nástrojů štětce, válečku, houbičky, naválené matrice ve stroji.

Použila jsem různé barvy olejové, akrylové, mastné pastelky, tuž.

Šablony jsem si vyřezávala z materiálů jako je karton, plast či folie.

5. PROCES TVORBY

Mým úkolem bylo vytvořit 18 grafických listů formátu A4, ale ve výsledku prezentuji 19 grafik, šest formátu A4, devět formátu A3 a čtyři detaily. Za dobu studia jsem vyzkoušela různé grafické techniky, takové jako litografie, hlubotisk, sítotisk, nepřímý tisk a linoryt. Ale škála grafických technik je téměř nekonečně široká. A protože se snažím pro sebe neustále objevovat něco nového, ráda jsem přesunula svou pozornost k technice šablonového tisku. Postupně jsem vytvořila řadu skic podle literární předlohy, posléze maketu celé knihy, kterou mám v plánu později dodělat, abych měla představu, jak budou ilustrace fungovat v knize. Proto některé ilustrace už napovídají tomu, že v nich bude zakomponovaný text. Dále jsem vytvořila finální podobu jednotlivých ilustrací a začala s tvorbou šablon. Práce se šablonou mi vyhovovala, lze ji bez problémů tisknout v domácím prostředí, výroba jednotlivých částí je sice poměrně zdlouhavá, ale není až tak náročná. Člověka to nutí přemýšlet dopředu nad jednotlivými částmi a zároveň celkem, aby se v soutisku nechtěně nepřekrývaly čí naopak nevytvářely mezi barvami velké mezery. Vždy pro každou barvu jsem použila novou šablonu. Každý tiskový papír jsem opatřila paspartou, abych zamezila znečištění okolí potištěné plochy. Dále jsem začala tisknout přes šablonu houbičkou postupně od nejsvětlejších barev. Mezi jednotlivými tisky musela být vždy pauza, aby původní barva stihla aspoň trochu zaschnout a zbytečně se nepřetiskovala na spodní stranu nové šablony. Poslední barvou každé grafiky je černá barva, které byla svěřena funkce obrysové linie. Nakonec jsem každý list označila číslem pro snadnější orientaci a řazení v příběhu.

6. TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Technikou tisku je šablonový tisk, vybrala jsem si ho proto, že mě práce se šablonami baví i když jsem s nimi neměla moc zkušeností. Zkoušela jsem papírové šablony, ale u těch mi schází nedostatečná trvanlivost. I když se ochrání například latexem často se při tisku zkroutí a na malém formátu jaký jsem já používala jsou nedostatky velmi zřetelné. Ideální mi přišlo použití folie. Osvědčili se mi foliové tzv. L desky běžně k dostání v papírnictvích. Tato folie je poměrně pružná a měkká. Velkou výhodou je, že nepraská a skvěle drží s podkladem, díky tomu zamezuje posunu po papíře a rozmazání tisku. Dále se dá velmi snadno umýt a použít znovu. Jako nástroj pro vyřezávání jsem použila běžný skalpel. Pro tisk jsem použila běžné olejové malířské barvy, které jsem si ředila podle potřeby. Přes šablonu jsem je nanášela tupováním pomocí houbičky. Ve třech případech ilustrací se jedná pouze o soutisk tří odstínů šedi a černé. Na dvou ilustracích se objevuje kombinace dvou odstínů šedi, černé a žluté. Zbylé ilustrace jsou barevné s použitím barev žlutá, hnědá, zelená, šedá, červená, modrá a černá. Černá je vždy použita jako obrysová linie, pomáhá udržet formu pohromadě. A dává všem ilustracím jednotný styl. Pro tisk mi posloužil 120g silný, hlazený papír s mírným zabarvením. Na desky jsem použila 1,5mm silnou černou lepenku, plátěný hřbet a potisk na samolepku s výjev z jednotlivých ilustrací.

7. POPIS DÍLA

Do rukou se vám dostávají lepenkové černé desky formátu B2 polepené na samolepkách vytištěnými výřezy ilustrací, které mají za úkol nalákat čtenáře k otevření desek a k napovědění obsahu. V deskách jsou jednotlivé listy řazeny za sebou podle pořadového čísla vyplývajícího z obsahu ilustrací svázaných s postupně se vyvíjejícím dějem. Celkem se Vám představuje 19 grafik 6 jednostránkových na formátu B3, 9 dvoustránkových na formátu B2 a 4 detaily na formátu B3.

Barevnost je ve třech případech omezena jen na odstíny šedi. Jedná se o dvě dvoustránkové ilustrace, které mají za úkol nechat divákovi trochu oddechu a první úvodní ilustraci, která by měla posloužit jako frontispis. Ještě u dvou jsme omezila barevnost na odstíny šedé v kombinaci se žlutou. Ve zbylých případech se už jedná o pestrobarevné provedení, které je veselé, ale působí i trochu kýčovitě. Jelikož jsou určeny dětem a celá atmosféra vyznívá pozitivně není to zde dle mého názoru na škodu. Ve všech ilustracích nechávám vyznít čisté barevné plochy tisknuté barvou přímo z tuby bez dalšího míchání. Formu spojuje a drží pohromadě vždy černá vodící linie.

K práci přikládám ještě dokumentaci, kde budou ke shlédnutí původní kresby, nové skici, vývoj vzhledu postav a technické zkoušky.

8. PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Dle mého názoru si myslím, že pokud má práce rozvíjet daný obor, měla by být vytvářena dlouhodobě a systematicky. Můj přínos pro obor se možná ukáže až v budoucnu. Za studium na této škole jsem se naučila nad svým počínáním více přemýšlet. Naučila jsem se pracovat s různými technikami a materiály. Ráda se učím novým věcem a zlepšuji svoje nedostatky. Přesto mi však spousta drobných detailů pod rukama uniká.

Když porovnáám bakalářku s pracemi v prvním ročníku je znatelné, že jsem urazila kus cesty a to je podle mého největší přínos pro vyučující daného oboru, že má smysl se s námi studenty zabývat a učit nás.

9. SILNÉ STRÁNKY

Mezi silné stránky počítám ucelenost ilustrací a provázanost mezi sebou. Kladně bych ohodnotila vyvážení celkového souboru. Použila jsem celou škálu zobrazovacích prostředků k udržení divákovi pozornosti, aby ilustrace nenudily a nebyly příliš vizuálně předvídatelné. Snažila jsem se střídat pohled na postavy ze vzdálenosti až po detail, v interiéru i exteriéru. Střídání forem celostránkových ilustrací, jednostránkových ilustrací s přesahem do druhé strany, dvoustránkových ilustrací a drobných medailonů k doplnění souboru. Drobnokresba je zde postavena do protikladu s velkými barevnými plochami. Černá obrysová linie pomáhá udržet celistvost celku. Věnovala jsem hodně času tvorbě šablon a hledání ideální cesty.

10. SLABÉ STRÁNKY

Samozřejmě si uvědomuji, že má práce v jistých směrech určité rezervy má, nejsem si však jistá zda je vhodné abych sama prezentovala své nedostatky, to nechám na posouzení jiných. Uvědomuji si drobné technické nedostatky, jako je nepřesné napasování šablon, či nerovnoměrnost barevných ploch. V kompozicích se také najdou nějaké mouchy. Jsem si vědoma, že se nedostatečně věnuji perspektivě a zanedbávám i světelné zdroje. Kdybych začala pracovat na ilustracích o něco málo dříve mohla bych předložit kompletní knihu, což bych ráda a ne jen jednotlivé ilustrace. Se svojí prací jsem ve výsledku celkem spokojená, je vidět, že za konečnou podobou stojí dost práce. Snažila jsem se pracovat postupně a poctivě nejen při tvorbě bakalářky, ale i průběhu celého studia.

11. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

BOHM, D., BUDDEUS, O. Hlava v hlavě. Praha: Labyrint, 2013.
ISBN 978-80-86803-21-1.

HANZLÍK, Josef. Princ a malá princezna. Praha: Albatros, 1989.
ISBN 13-769-89.

SANDBURG, Carl. Pohádky z bramborových řádků. Praha:
Albatros, 1972. ISBN není uvedeno.

KREJČA, Aleš. Grafické techniky. Praha: Aventinum, 1994. ISBN
80-7151-636-8.

OVERSTREET, Martina. In grafitti we trust. Praha: Mladá fronta,
2006. ISBN 80-204-1325-1.

BANKSY. Wall and Piece by Banksy. Praha: Slovart, 2006. ISBN
978-1-84413-787-9.

BANKSY. Planet Banksy. Praha: Slovart, 2014. ISBN 978-1-78243-
158-9.

12. RESUMÉ (Abstract)

As a subject matter of my bachelor thesis i chose set of graphic prints produced by stencil printing. The creation was based on drawings and texts which i created in my 10 years of age during art education in elementary school and that were further developed.

Literary model for me became a story designed for kids about monsters which was written by my schoolmate Lucie Pešková. Story is consisted from 15 short tales inspired by our experiences from our childhood. Two main characters called Akšilka and Ňuk experience many different adventures together. They take a trip by boat, they take a ride on the roller coaster, they dive to the bottom of the sea, they let carnivorous parrots to bite them, they build the biggest sand castle, they get lost in the forrest etc.. The story ends when Ňuk propose himself to Akšilka. Atmosphere of the whole story is cheerful which i was trying to accomplish with the final look of the characters, compositions and colors. Illustrations are followed by stories which texts partially follow and evolve.

The set of 19 illustrations is realized by stencil print technique. It is a trapping of more colors from templates cut from foil. The foil i chose is easy to work with because it is squashy, does not crack and can be easily cut by scalpel. Thanks to transparent foil is easier to fit the colors during trapping. For printing i used greasy oil based paint which i spotted over the stencil with a sponge. I used seven different colors, black, gray, yellow, brown, green, blue and red. Colors are colorful and cheerful to help induce a positive atmosphere.

I applied the color right from the tube without further stirring. Just in three cases i restricted color on shades of grey only so the spectator gets some room for respite. The dominant feature of all illustrations are blank colored areas with black guide contour line which helps to better readability and holding the form together.

The final work is presented in black plates of B2 format plastered with cuts from illustrations which tames spectators attention and indicate a content. Inside can be found set of graphic lists sorted and numbered by the order in the story. Total presentation contains 19 graphics, 6 of them are on one-page graphics of B3 format, 9 of them are two-page graphics of B2 format and 4 details of B3 format.

While creating the bachelor thesis i learned and experienced a lot of new things in the area of stenciling which will benefit my future creations.

13. PŘÍLOHY

příloha č. 1

klauzurní práce 2 ročník, LS, 2014, Grafický projev na textilu

příloha č. 2

klauzurní práce 2 ročník, LS, 2014, Grafický projev na textilu

příloha č. 3

Velbloudí dostihy- litografie na textilu, 2014

příloha č. 4

Dostihy- litografie,papír, 2013

příloha č. 5

Ukázka ilustrací Autorská kniha Slabikář pro dostihové nadšence, aquarel a kresba tuží, 2014

příloha č. 6

Ilustrace k bakalářské práci, 2015

příloha č. 7

Ilustrace k bakalářské práci, 2015

příloha č. 8

Ilustrace k bakalářské práci, 2015

Příloha č. 9

Ilustrace k bakalářské práci, 2015

Příloha č.1 (vlastní fotografie)

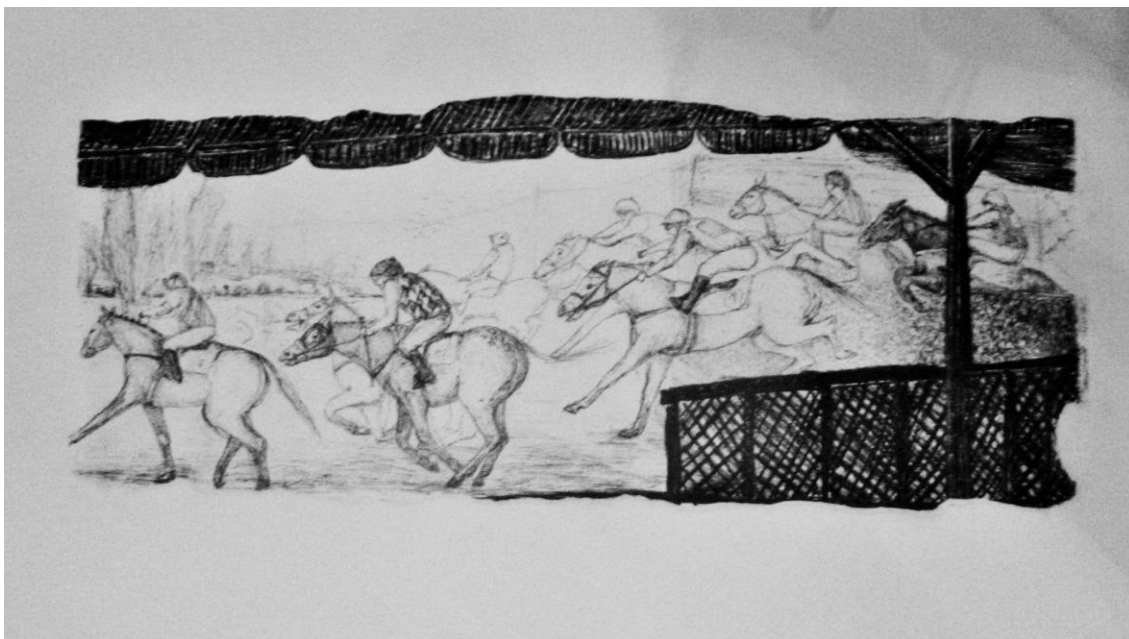
Příloha č. 2 (vlastní fotografie)

Příloha č. 3 (vlastní fotografie)

Příloha č. 4 (vlastní fotografie)

Příloha č. 5 (vlastní)

Příloha č. 6 (vlastní)

Příloha č. 7 (vlastní)

Příloha č. 8 (vlastní)

Příloha č. 9 (vlastní)

